

Avlsplan varmbloodstraver

Gjelder fra 2023

Innholdsoversikt

1 Innledning	1
2 Identifisering og registrering	2
3 Regler for inndeling av dyr i stambok.....	2
4 Rasebeskrivelse	2
5 Avlsmålet for norske varmbloodstravere.....	2
6 Avlsgodkjenning for hingster	3
6.1 Eksteriøregenskaper	3
6.2 Temperament	3
6.3 Hovedløp for avlsgodkjenning.....	4
6.4 Alternativt avlsgodkjenningsløp	5
6.5 Fruktbarhet.....	6
7 Utvalg av hopper	6
7.1 Hoppekvoter.....	6
8 Godkjente reproduksjonsformer.....	6
9 Tekniske opplysninger og informasjon om tredjepart	6
Klagebehandling av avlsvurdering.....	7
Vedlegg 1 Avkomsvurdering	8
Vedlegg 2 Avlsstimulerende tiltak	9

1 Innledning

Det Norske Travelskap har ansvaret for avlsarbeidet for kaldblods- og varmblodstraver i Norge. Gjeldende avlsplan for varmblod ble utarbeidet, og har vært virksom siden 1995 med revisjon i 2015 og 2023, og med noen presiseringer fra 2024. Avlsplanen skal være retningsgivende for avl av varmblodstraver i Norge, og den skal:

- gi kunnskap for utvalg av avlsdyr
- være retningsgivende for utvikling av retningslinjer og regelverk
- være et juridisk dokument ved klagesaker
- være retningsgivende for tildeling av økonomisk støtte til avlsarbeidet

Historie

De siste 5-6 årene har vi sett en kraftig nedgang i antall bedekte hopper.

Fra 2003 til 2010 var antall bedekte hopper nokså stabil med gjennomsnittlig antall på 1170. Fra 2010 til 2015 gikk antall bedekte varmblodshopper ned med 343, og bortsett fra en liten økning i 2016 og 2017 så er antall bedekte hopper redusert nesten 50% fra 2018 til 2023.

Fra 2019 har antall fødte føll sunket til under 500 føll per år. Antall fødte føll i 2018 var 557 og fødte føll i 2023 var 352, hvilket er urovekkende lavt.

Mangel på norskfødte hester har resultert i at en større del av løpene er åpnet for utenlandsfødte hester, også hingster og vallaker. Kapable amerikanskfødte unghester i lavt grunnlag importeres og blir grunnlagsklatrere og fremtredende i norske V-75 løp.

Det vil være en viktig utfordring for organisasjonen å snu denne utviklingen.

Norskfødte eldre varmblodshester hevder seg bra i konkurranse med utenlandsfødte hester, men det er i de senere årene svært få norske unghester som har hevdet seg i toppen i konkurranse med unghester i våre naboland.

Forholdsvis stor bruk av internasjonale topphingster ved hjelp av fersk og frossen sæd har bidratt til kvalitetsheving av varmblodshesten i Norge. Dette bør fortsette, og man undersøker om det er aktuelle tiltak som ytterligere kan øke kvaliteten på genmaterialet i tiden fremover.

Avlsfond har som mål at flere hopper bedekkes, og ordningen bør videreutvikles og forsterkes i tråd med den effekten dette tiltaket kan gi.

Det har i de senere årene også blitt eksportert flere norskfødte hester, noe som også fører til ytterligere mangel på starthester.

2 Identifisering og registrering

Det Norske Travselskap (DNT) dokumenterer avstamming for varmblodstraver gjennom DNA-testing, og registrerer hestene i henhold til de til enhver tid gjeldende krav og regelverk.

3 Regler for inndeling av dyr i stambok

Sportssystemet er det offisielle register over alle norskregistrerte stambokførte travhester som har eller har hatt startrett i norske travløp. Registeret føres av Det Norske Travselskap.

Registreringsregisteret er delt i 2 avdelinger, en for kaldblod og en for varmblod.

4 Rasebeskrivelse

Varmblodstraver er avlet fram for hurtighet i trav, den har normalt en mankehøyde på 150-170 cm i stangmål. Det skilles mellom amerikansk og fransk traver, men i Norge sees disse på som en rase og inngår i varmblodstraver. Alle farger og kombinasjoner av disse er godkjent hos varmblodstraver.

5 Avlsmålet for norske varmblodstravere

Målet med avlsarbeidet er å videreutvikle en internasjonalt konkurransedyktig travhest ved å forbedre hestenes travprestasjon/ bevegelser, holdbarhet, eksteriør, håndterbarhet/ lynne og fruktbarhet.

Dette innebærer å sikre langsiktig avlsfremgang for egenskaper i avlsmålet, og samtidig søke å unngå negative effekter bl. annet av innavl og påta seg et langsiktig ansvar for rasen.

Norsk varmblodsavl skal bidra til å skape interesse for hester, avl, trening og konkurranse som gir folk lyst til å eie travhester for konkurranse og avl.

Et fortsatt løft av kvaliteten på norske avlshopper vil styrke muligheten til at norskfødte varmblodshester konkurrerer godt med utenlandsfødte hester. Det er viktig å ha dedikerte oppdrettere som satser og forbedrer sitt hoppemateriale, og som forsyner markedet med gode unghester.

Bruk av avlsindeks på norskregistrerte varmblodshester bør utvikles i regi DNT, og det bør stimuleres til at verktøyet brukes både på individnivå og på populasjonen for å heve kvaliteten på norskfødte hester.

Et suksesskriterium med avlsarbeidet er å oppnå genetisk framgang for de ulike egenskapene i forhold til intensjonene, slik de er nedfelt i avlsmålet.

Det Norske Travselskap har til formål å fremme en sunn utvikling av både varmblodstraver og kaldblodstraver, og gjennom avlsarbeidet bidra til å utvikle en konkurransedyktig hest. Det skal produseres et tilstrekkelig antall norskfødte varmblodshester som kan fylle travløpene for varmblodshester på norske travbaner, og bidra til god fyllingsgrad i løpene.

Målet om å øke antall fødte varmblodsføll gjennom å ha gode løpstilbud for norskfødte hester må ha høy prioritet.

6 Avlsgodkjenning for hingster

Bare hingster som er godkjent til avl i Norge vil gi avkommene fulle rettigheter i DNT. For å kunne brukes i avl må det betales en årlig bedekningslisens.

Med godkjenning menes:

1. Norskregistrerte hingster som er avlsvurdert og godkjent etter fysisk oppmøte (hovedløp)
 - a. Ref. punkt 6.3 og 6.5
2. Godkjent søknad om import av sæd.
3. Teoretisk godkjenning av hingster som er vist fysisk og avlsgodkjent i andre nordiske land, og som skal oppstalles for avl i Norge.
 - a. Ref. punkt 6.4
4. Søknad om egen hingst på egen hoppe.

Forbud mot bruk i norsk avl

Hingst som har blitt tilført forbudte stoffer eller utsatt for forbudte metoder som har medført, eller ville medført, livstids startforbud i henhold til DNTs Forbuds- og karentstidsbestemmelser, jfr. DNTs Antidopingreglements § 4, skal ikke benyttes til avl i Norge. Unntak fra forbudet mot bruk i norsk avl kan gjøres dersom særskilte forhold tilsier det.

6.1 Eksteriøregenskaper.

Eksteriøregenskaper registreres og vurderes på utstilling både for hopper, hingster, vallaker og unghester.

Hingster gjennomgår en veterinærundersøkelse ved fremstilling for avlsvurdering.

- Helseundersøkelse av hingster – se beskrivelse.
- Diskvalifiserende lidelser – se beskrivelse.

6.2 Temperament

Hester som viser uønsket atferd, skal bortvises fra utstillingsplassen. Avviste hingster oppnår ikke avlsgodkjenning ved gjeldende avlsvurdering. Bestemmelsen gjelder alle aspekter av utstillingen, men atferd skal spesielt vektlegges ved veterinærundersøkelsen

6.3 Hovedløp for avlsgodkjenning

Alle hingster vil bli godkjent for avl såfremt de ikke har noen av defektene som er definert på liste over diskvalifiserende lidelser. Hingstene vises på en avlsvurdering for at hoppeeier skal få mest mulig informasjon om hingsten. Avlsvurdering gjennomføres i utgangspunktet på våren, og ved behov på høsten. Under avlsvurderingen skal hver hingst poengsettes av Avlsvurderingsnemda.

Høyeste poengsum er 100 poeng. Samtlige delpoeng for hver hingst vil bli offentliggjort. Hingstene poengsettes etter følgende kriterier og vektlegging:

- Løpsprestasjoner og avkomsprestasjoner for hingster med avkom i startklar alder: maksimalt 50 poeng
- Avstamning: maksimalt 30 poeng
- Eksteriør: maksimalt 10 poeng
- Helse: maksimalt 10 poeng

Poeng for prestasjoner og avstamning skal fastsettes ved hjelp av en veileder. Veilederen vedtas i avlskomiteen og revideres ved behov.

Hingster som vises til fysisk avlsvurdering blir gradert etter følgende system:

- Meget høy forventet avlsverdi (86-100 poeng)
- Høy forventet avlsverdi (71-85 poeng)
- Middels forventet avlsverdi (56-70 poeng)
- Lav forventet avlsverdi (41-55 poeng)
- Meget lav forventet avlsverdi (0-40 poeng)

Avlsvurderingen oppsummeres i et avlsvurderingskort der vurderingene for hvert av kriteriene beskrives.

Helseundersøkelse av hingster

Helseundersøkelsen av hingster består av klinisk helse- og røntgenundersøkelse. Veterinær skal i tillegg utføre signalementskontroll mot hestepass, inkludert kontroll av mikrochip.

Dersom veterinær eller dommere krever forhold nærmere utredet, kan tilleggsundersøkelser foretas før en eventuell avlsgodkjenning gis. Uavhengig av utfall skal resultat av tilleggsundersøkelser arkiveres, samt påføres hingstens dommerkort.

Klinisk helseundersøkelse

Den kliniske helseundersøkelsen inneholder følgende:

- Kontroll av bitt
- Undersøkelse av kjønnsorgan
- Ortopedisk undersøkelse, inkl. mønstring i skritt og trav.

Bøyeprøver skal kun utføres ved avvikende palpasjonsfunn, eller om hesten viser halthet eller avvikende bevegelser under mønstring i skritt og/eller trav.

Røntgenundersøkelse

Røntgenundersøkelsen er obligatorisk og skal utføres etter spesifisert skjema.

Røntgenbildene skal godkjennes av veterinær som er godkjent av Det Norske Travselskap.

Diskvalifiserende lidelser

- **Testikler og fruktbarhet**

- a. Kryptorkisme, en tilstand hvor én (klapphingst) eller begge (urhingst) testikler ikke har kommet ned i pungen.
- b. Pungbrokk, en tilstand der tynntarm via lyskekanalen kommer ned i pungen. Dette skal rapporteres inn hvis det oppstår på allerede avlsgodkjente hingster.
- c. Testikler med unormal størrelse og konsistens.
- d. Forskjeller i testikkelstørrelse skal ikke overstige 50%.

Rotasjon av en eller begge testikler er ikke uvanlig på noen hesterase. Lidelsen er ikke automatisk ekskluderende. Testikkelrotasjon skal beskrives og kan vektlegges hvis det påvises andre uregelmessigheter knyttet til sædstreng eller testikkel. Resultat fra sædprøve vil telle med i punktene c og d, og ved rotasjon av testikler.

- **Bittfeil**

- Alvorlige bittfeil er definert som overbitt eller underbitt der fortenner i over- og underkjeve ikke slites mot hverandre og dette ikke har årsak i skade.

6.4 Alternativt avlsgodkjenningsløp

Det kan søkes om import av sæd fra hingster som er vist på avlsvurderinger eller er godkjent for avl i følgende land: Sverige, Finland, Danmark, Frankrike, Italia, USA, Canada, New Zealand og Australia. Søknaden sendes til DNT v.Avlsvurderingsnemnda innen 1.mars.

Hingster som tidligere er godkjent for import av sæd eller fysisk vist og avlsgodkjent i Norge trenger ikke søke på nytt. Utenlandsstasjonerte hingster som skal brukes i norsk avl må ha en agent, og for alle hingster som skal brukes i norsk avl må det hvert år betales en bedekningslisens til DNT. Det vil ikke bli avkrevd spermaprøve fra hingster som søkes brukt med importsperma.

Hingster som er fysisk vist og godkjent for avl i de andre nordiske landene kan oppstalles og virke i norsk avl, under forutsetning av at de tilfredsstillende veterinære krav som stilles i Norge. Det søkes om teoretisk avlsgodkjenning innen samme frist som for søknad om import av sæd.

Bruk av egen hingst på egne hopper

DNT tillater bruk av egen hingst, som ikke er avlsvurdert, på 2 egne hopper etter retningslinjer nedfelt i Det Norske Travselskaps Avls- og registreringsreglement.

Søknad sendes Det Norske Travselskap og følgende forutsetninger må være til stede:

- a) Det er kun tillatt å bedekke inntil 2 egne hopper per år per hingst.
- b) Eierforholdet skal være likt på både hoppe og hingst, og dette skal være registrert ved bedekningstidspunktet.
- c) Hingsten skal tilfredsstillende krav om klinisk helseundersøkelse beskrevet i avlsplan.
- d) Hingsten skal være minimum 3 år eller eldre.

6.5 Fruktbarhet

Avlsgodkjente hingster må vise til tilfredsstillende fruktbarhet. Ved mistanke om lav fruktbarhet kan DNT som del av en helhetsvurdering kreve at det på eiers regning avlegges sædprøve. Denne vurderes etter standard retningslinjer for sædkvalitet. Hingsten mister avlsgodkjenning og får ikke fornyet denne før fruktbarheten er vurdert som tilfredsstillende.

7 Utvalg av hopper

Det kreves ingen godkjenning av hopper for bruk i avl utover at hopper som brukes i norsk avl skal ikke ha blitt utsatt for spesielle behandlinger eller metoder, som etter DNTs Antidopingsreglement medfører konkurranseforbud for hesten på livstid. Unntak fra forbudet mot bruk i norsk avl kan gjøres dersom særskilte forhold tilsier det.

7.1 Hoppekvoter

Det Norske Travselsskap fastsetter hoppekvoter for alle avlsgodkjente hingster.

Maksimal kvote for norskoppstallede hingster er 150 hopper. Maksimal kvote for hingster på importsæd er 150 hopper. Kvote for hingst som brukes på egne hopper er 2 hopper.

8 Godkjente reproduksjonsformer

Følgende reproduksjonsformer er tillatt for varmbloodstraver

- Naturlig bedekking
- Sædovertføring/ semin (fersk, kjølt og frosset sæd)
- Embryo (tillates i tråd med DNT sitt Avls- og registreringsreglement)
- Importsæd fra hingster oppstallet i utlandet (tillates i tråd med pkt.6.4)

Bruk av sæd fra død hingst

Sæd fra død kåret/godkjent eller forsvunnet hingst, eller hingst som er kastret, kan benyttes ut avlssesongen det året hingsten døde, forsvant eller ble kastret, samt påfølgende avlssesong i tråd med UETs agreement.

9 Tekniske opplysninger og informasjon om tredjepart

Norsk Hestesenter, Starumsvegen 71, 2850 Lena utfører følgende tekniske oppgaver tilknyttet avlsprogrammet på oppdrag fra DNT:

- Utdanning av dommere

Revisjon

Avlsplanen for varmbloodstraver med vedlegg kan eventuelt revideres en gang per år. En hovedrevisjon kan tidligst skje etter fem år og senest 10 år etter forrige revisjon.

Instruks for Avlsvurderingsnemnd og dommere

Avlsvurdering av hingster foregår etter den til enhver tid gjeldende avlsplan, samt reglement for utstillinger og bruksprøver.

Medlemmer av Avlsvurderingsnemnda oppnevnes av DNTs styre etter innstilling fra Avlskomitéen.

Klagebehandling av avlsvurdering

Klage på avlsvurdering skal framsettes skriftlig til DNT ved Avlsvurderingsnemnda. Nemnda skal vurdere saken på nytt, med eventuelle nye saksopplysninger. Hvis vedtaket opprettholdes, går saken til Klagenemnda. Klagenemnda ledes av en person med juridisk kompetanse, og skal for øvrig bestå av to personer med faglig kompetanse. DNTs administrasjon nedsetter en egen Klagenemnd i hvert enkelt klagetilfelle.

Vedlegg 1 Avkomsvurdering

Hingster

Hingster avkomvurderes ikke.

Hopper

DNTs Eliteavlshopper er en utmerkelse som henger høyt. Hele populasjonen vurderes hvert år og det er et mål at 1-5 nye DNTs Eliteavlshopper utnevnes årlig.

Hoppene vurderes etter «Regler og kriterier for DNTs eliteavlshopper» som er offentliggjort på www.travsport.no. Kriteriene kan endres etter behov og i takt med forbedringen av rasen. Utnevnelsene offentliggjøres og påskjønnnes ved diplom til eier av hoppa. De føres også i stambok, i auksjonskataloger og kan brukes ved markedsføring av hester.

Medlemmer av utvalget som finner Eliteavlhoppene oppnevnes av Avlskomiteen i DNT, som også skal godkjenne endringer av regelverket før styret vedtar dette. Hopper kan avkomsvurderes inntil siste avkom har avsluttet løpskarrieren, og kan få oppgradert sin avkomsstatus *post mortem*.

Gjennom utstillingsvirksomheten til NHS premieres gode hopper, vallaker og unghester. Dette skjer i samarbeid med lokale arrangører i ulike regioner og etter retningslinjer gitt av Norsk Hestesenter. Resultatene rapporteres til Norsk Hestesenter. Dette er avstiltak med stor tradisjonell og kulturell betydning mange steder i landet. De bidrar også til å heve kunnskapene rundt eksteriør. På disse utstillingene kan travershopper bedømmes både som individ og møte med avkomsgruppe (hoppa møter sammen med et visst antall avkom), eller til teoretisk avkomsvurdering (hoppa møter og avkomsprestasjonene vurderes teoretisk).

Hoppene kan tildeles graden Elite, A eller B.

Vedlegg 2 Avlsstimulerende tiltak

2.1 Tiltak direkte til oppdretter

1. Oppdretterpenger utbetales i henhold til gjeldende regler.
2. En digital hingstekatalog/oversikt med utførlige opplysninger (inkl. dommerkort) om alle hingster med bedekningstillatelse gjeldende år skal lages hvert år og være lett tilgjengelig og en del av sportssystemet.
3. DNT sørger for at Breedly.com er oppdatert med egne data og for at travhestene får beregnet en best mulig oppdatert avlsindeks.

2.2 Sportslige tiltak

1. Økte premier i norske travløp for å stimulere til at flere hopper bedekkes.
2. Mønstringsløp for norskfødte toåringer forutsatt at tiltaket bidrar til økning i antall bedekte hopper eller antall starthester.
3. Egne unghestserier og løp med satsing på norskfødte hester.
4. Egne hoppeløp.
5. Spesielle avsløp og auksjonsløp som skal bidra til kvalitetsoppdrett og en akseptabel økonomisk ramme for oppdrettere og hesteeiere.
6. Egne løp og løpsserier for hopper og eldre hester forbeholdt norskfødte hester.

2.3 DNTs Avlsfond

Et avlsfond der hver ansvarlig hesteeier har sitt fond i DNT skal gjøre det enklere å finansiere nye bedekninger og kjøp av unghester, og dermed føre til at flere hopper bedekkes.

2.4 Avlsfaglig samarbeid på internasjonalt nivå

1. Forpliktende samarbeid med andre land.
2. DNT er medlem i UET (Union Européenne du Trot) og dennes avlskomite.
3. DNT har fra 2007 en avtale med Le Trot om at norskfødte hester som tilfredsstillt kravene til registrering i den franske stamboka har rettigheter i begge land.
4. DNT er medlem i Nordisk Travkomite og dens avlsseksjon.
5. DNT er med i World Trotting Conference.